

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 328/10
23.09.2010. година
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Стојана Јокића, председника већа, Михаила Рулића и Мирјане Ђерасимовић, чланова већа, у привредном спору по тужби тужиоца Н.... ДОО из Н., кога заступа пуномоћник В. К., адвокат из Б., против туженог „Ц...“ АД Б., кога заступа пуномоћник Р. Т., адвокат из Б., ради исплате 4.721.784,08 УСД у динарској противвредности изјављеној против пресуде Вишег трговинског суда са седиштем у Београду Пж. бр. 1009/09 од 2.7.2009. године, у седници већа одржаној дана 23.9.2010. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ, ревизија туженог „Ц...“ АД Б., УКИДАЈУ пресуда Вишег трговинског суда са седиштем у Београду Пж. бр. 1009/09 од 2.7.2009. године и пресуда Трговинског суда у Београду П. бр. 4006/06 у ставу 2. и 3. изреке, у којима је правноснажно обавезан тужени да плати тужиоцу 4.721.784,08 УСД у динарској противвредности са каматом по стопи од 5,8% на годишњем нивоу у динарској вредности, а почев од 20.12.2005. године, па до исплате и трошкове спора у износу од 1.487.000,00 динара, и предмет враћа Привредном суду у Београду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Трговинског суда у Београду П. бр. 4006/06 од 9.12.2008. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца за обавезивање туженог да му преда обвезнице Ц. банке И. издате ради намирања дуга И. туженом у вредности од 4.721.784,08 УСД и да на наведени износ вредности обвезница плати тужиоцу камату по стопи од 5,8% на годишњем нивоу почев од 20.12.2005. године, па до исплате.

Ставом 2. изреке првостепене пресуде усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу плати 4.721.784,08 УСД у динарској противвредности са каматом по стопи од 5,8% на годишњем нивоу у динарској противвредности почев од дана 20.12.2005. године, па до исплате. Решењем о трошковима спора садржаним у ставу 3. изреке првостепене пресуде обавезан је тужени да тужиоцу плати парничне трошкове у износу од 1.487.000,00 динара. Прев 328/10

-2-

Виши трговински суд са седиштем у Београду пресудом Пж. бр. 1009/09 од 2.7.2009. године одбија као неосновану жалбу туженог и потврђује поменућу првостепену пресуду у жалбом побијаном делу.

Против другостепене пресуде тужени изјављује благовремену и дозвољену ревизију. Ревизију изјављује због битне повреде ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Тужилац подноси одговор на ревизију туженог у којој спори ревизијске разлоге и предлаже да се ревизија као неоснована одбије. Истиче да су парничари закључили судско поравнање и њиме на другачији начин регулисали правноснажно утврђену обавезу која се ревизијом туженог побија. Стога сматра да је обзиром на постојање друге судске одлуке из истог односа одлучивање по ревизији безпредметно. Уз одговор на ревизију не прилаже закључено судско поравнање. Тужени га у ревизији не помиње, а у спису оно не постоји.

Републички јавни тужилац се о изјављеној ревизији није изјаснио.

Врховни касациони суд је испитао другостепену пресуду на начин прописан чланом 399. и одлучио као у изреци ревизијског решења из следећих разлога:

Ревизија туженог је основана.

Нижестепене пресуде нису захваћене битном повредом из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису захваћене ни осталим битним повредама на које неосновано указује ревидент.

Предмет спора је исплата противвредности обвезница Ц. банке И..

Правни претходници странака су закључили уговоре о извозу. По тим уговорима правни претходник туженог је у И. извезао текстилне производе правног претходника тужиоца. Роба је извезена у току 1988, 1989. и 1990. године. Цена робе није плаћена тужиоцу. Министарство финансија Републике И. је 2.1.2005. године објавило списак којим робе са извозом из И. у И. је плаћена.

и. је 3.1.2005. године објавило оглас којим позива заинтересована лица укључујући финансијске институције да канцеларији за усаглашавање дуга Републике И. установљеној у оквиру седишта фирме „Е. & У.“ у А. – Држава Ј. као администратору .... стране, достави информације о ненаплаћеним комерцијалним потраживањима од .... дужника. Удружење банака Србије на иницијативу Народне банке Србије је одлучило да Ј... банка као администратор пријави комерцијална потраживања канцеларији за усаглашавање .... дуга организованој у саставу седишта ревизорске фирме „Е. & У.“ у А.. У току јула 2005. године Влада И. је објавила да ће комерцијалним

Прев 328/10

-3-

повериоцима понудити измирење дуга у складу са условима и начину постигнутог споразума са Владама кредитора које чине Париски клуб поверилаца на три могућа начина. Ј. банци као овлашћеном администратору потраживања из И. Република И. је упутила конкретан позив да прихвати регулисање потраживања отписом 80% потраживања у замену остатка потраживања од 20% обвезницама или зајмом. Ј. банка је прихватила измирење дуга према комерцијалним повериоцима из Србије издавањем обвезница сваком повериоцу у номиналном износу од 20% усаглашених потраживања у валути УСД са каматом од 5,8% на годишњем нивоу. Камата се обрачунава полугодишње уназад почев од 1.1.2006. године и исплаћује се почев од 15.7.2006. године и сваког даљег 15. јануара, 15. јула, закључно са 15.1.2028. године. Главница ће се отплаћивати у 16 полугодишњих рата почев од 15.7.2020. године. Укупна потраживања туженог као комисионара да извезену робу домаћих текстилних произвођача измирена је обвезницама у укупној вредности од 46.865.859,45 УСД. Тужиоцу од тог износа припада 4.721.784,08 УСД у обвезницама које доспевају за плаћање у 16 полугодишњих рата у времену од 2020. до 2028. године. Тужени је 9.12.2005. године уступио – продао обвезнице „Д. банци“ из Л.. Продао је обвезнице свих комитената чију робу је извезао у И., а која је плаћена обвезницама.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови обавезују туженог да тужиоцу исплати 4.721.784,08 УСД у динарској противвредности са каматом по стопи од 5,8% на годишњем нивоу почев од 20.12.2005. године, па до исплате, такође у динарској противвредности.

Тужбени захтев нижестепени судови усвајају сматрајући да основ обавезе постоји у чињеници што је тужени без сагласности тужиоца отуђио обвезнице које припадају тужиоцу и тиме тужиоца лишио права из обвезница и права на камату. Следом тог правног става усвојен је тужбени захтев у целисти.

Супротно израженом ставу нижестепених судова ревизијски суд сматра да тужилац нема право на исплату утуженог и досуђеног износа. Не на начин како је то утужено и правноснажно досуђено. Нема због тога што тужилац не може од туженог тражити више права из обвезница од права које је инкорпорирано у обвезници. Тужиоцу припада право на обвезнице у вредности од 4.721.784,08 УСД и то није спорно. Припада му и право на полугодишњу камату почев од 1.1.2006. године која се исплаћује полугодишње почев од 15.7.2006. године па до исплате кредита. Отплата дуговане главнице почиње 15.7.2020. године и исплаћује се у 16 полугодишњих рата закључно са 2028. годином. То је дакле право које је припадало тужиоцу по основу обвезница као дугорочних хартија од вредности.

Стога тужилац нема право на исплату противвредности обвезница у паричном року, јер обвезнице доспевају за наплату тек од 15.7.2020. године. Тужилац би евентуално имао право на исплату само на начин како је то право

Прев 328/10

-4-

инкорпорирано у обвезницама, дакле право на исплату на начин и у роковима инкорпорираним у обвезницама ирачке државе.

Није спорно да је тужени без сагласности тужиоца и осталих његових комитената продао обвезнице путем којим је .... држава измирила дуг комерцијалних поверилаца, а комитената туженог. Процењујући све околности везане за будућу неизвесност могуће наплате потраживања из дугорочних обвезница тужени је проценио да обвезнице треба продати пре њихова доспећа на секундарном тржишту. Таква процена је и по оцени овог суда била реална. С обзиром на дешавања у ... држави ратно стање, будућа неизвесност свега у предстојећем периоду, доспећа за наплату обвезница са грејс периодом од 15 година и исплатом главнице у наредних 8 година, тужени је основано проценио да постоји велики ризик у наплати потраживања из обвезница и да их стога треба продати на секундарном тржишту. Правилно процењујући све околности тужени је иступао као добар домаћин и савестан привредник.

Међутим, дугорочне обвезнице се на тржишту хартија од вредности не могу продати по цени на коју и гласе. Не могу због тога што нико нема економски интерес да за дугорочне обвезнице са неизвесном наплатом које за наплату доспевају 15 година по издавању са обавезом исплате у наредних 8 година купи обвезнице по њиховој номиналној вредности и одмах их исплати. Зато се такве обвезнице на секундарном тржишту продају по нижој цени уз одређени дисконт. Цену обвезница као њихову противвредност у моменту продаје одређује понуда и тражња. Тужени је обвезнице продао пре њихова издавања тј. 9.12.1995. године. Тиме је на себе преузео ризик да прода обвезнице по цени нижој од

реалне – тржишне. Та битна чињеница није утврђена јер је резултирана погрешном применом материјалног права, па су нижестепени судови сматрали да она и није битна за пресуђење. То даље подразумева да је под сумњом да ли је у том делу поступања тужени поступао као добар привредник – добар домаћин. Да ли је при продаји 9.12.2005. године заступао на ваљан економски начин интересе својих комитената, па и тужиоца. То је битна чињеница за будуће пресуђење и од ње зависи одлука о висини тужбеног захтева. Странке у спору требају да се изјасне на ове околности и понуде доказе на околности тржишне вредности обвезница, почев од њиховог изношења на секундарно тржиште хартија од вредности.

Тужени мора да плати противвредност обвезница која је одговарала тржишној вредности обвезница у време њихова изношења на секундарно тржиште. Зато је пасивно легитимисан. Неосновано тужени у току целог поступка устрајава на недостатку пасивне легитимације на својој страни. Нижестепени судови су правилно утврдили пасивну легитимацију туженог за исплату тужиочева потраживања. Неосновано је и оспоравање туженог активне легитимације на страни тужиоца. И ту битну чињеницу нижестепени судови су расправили и утврдили на ваљан начин. Неоснован је и приговор застарелости на коме без икаквог основа у току целог спора устрајава тужени. Тужени је у доцњи

Прев 328/10

-5-

од дана када је могао да располаже обвезницама ... државе међу којима је и део обвезница који припада тужиоцу у спору.

Са изнетих разлога, усвојена је ревизија и на основу члана 407. став 2. ЗПП, су укинуте нижестепене пресуде у делу усвојеног тужбеног захтева.

Обзиром да одлука о тужбеном захтеву условљава и одлуку о трошковима, ревизијски суд је на основу процесног овлашћења из члана 161. став 3. ЗПП укинуо и решење о трошковима спора садржано у ставу 3. изреке првостепене пресуде, што подразумева да ће се у поновљеном поступку одлучити и о трошковима спора.

Председник већа – судија

Стојан Јокић, с.р.